

A soha nem használt magyar nagycímer nyomában

2010. július 6. 09:13

Altenburger Gusztáv, az egyik legjelentősebb 19. századi magyar heraldikus nevéhez fűződik az 1874-ben elfogadott és több mint 40 évig használatban lévő állami középcímer elkészítése. Emellett megtervezte az ország nagycímerét is, amely azonban soha nem került használatba, csupán mint heraldikatörténeti érdekesség érdemel figyelmet - mutatta be Kurecskó Mihály a Magyar Országos Levéltár oldalán.

Altenburger Gusztáv (1841-1895) Budapest város hivatalnokaként dolgozott, ám a heraldika iránt érdeklődő közönség az egyik legjelentősebb 19. századi heraldikusként tartja számon. Számos műve közül az 1885-ben megjelent Magyarország címertára a legjelentősebb. A Magyar Országos Levéltárban található hagyatékának legkutatottabb része a magyarországi települések pecsét- és bélyegzőlenyomatait, valamint címerkivágatait tartalmazó tétel.

Kevésbé ismert dolog, hogy 1874-ben ő tervezte meg a Magyar Állami címet – középcímet – , melyet az uralkodó 1874. február 9-én szentesített.

A kiegyezés után 1868-ban Fiumének Magyarországhoz csatolása szükségessé tette a magyar állami címer módosítását, ezért a Képviselőház „az államcímer hibátlan alakjának meghatározására” országos bizottságot küldött ki, melynek Horváth Mihály és Henszelmann Imre által írt jelentése megjelent a Századok 1872. évfolyam 96–101. oldalán. A bizottság címertervét a hivatkozott szám 101–106. oldalán bírálta Altenburger, akinek legfőbb kifogása az volt, hogy Fiume kétféjű sast ábrázoló címere a címer közepére kerülne és ezt sokan szívpajzsnek, vagy főcímernek tekintnék.

Végül az Altenburger által készített tervet fogadta el az uralkodó 1874-ben, mely annyiban különbözik a kiegyezés után szentesített címertől, hogy alsó ékként jelenik meg benne Fiume

címere, egyéb tekintetben teljesen hasonló, tehát a szív pajzsban Magyarország, az 1. mezőben Dalmácia, a 2. mezőben Horvátország, a 3. mezőben Szlavónia, a 4. mezőben Erdély címere található.

Az ezt követő időkben a kis- és középcímerek ábrázolása, egyes elemei és azok összetétele tekintetében olyan zavar uralkodott el, hogy Bánffy Dezső miniszterelnök a 3755/1895. ME számú rendelettel szükségesnek látta rendezni a kis- és középcímer ábrázolásának kérdését. 1915. október 10-én az uralkodó szentesítette az új állami kis- és középcímert, mely alapján a Minisztertanács október 27-én tartott ülés 2. napirendi pontjaként elfogadta a 3970/1915. ME számú rendeletet mely oly módon változtatta meg a középcímert, hogy az alsó éket ketté osztotta, annak jobb felébe Bosznia-Hercegovina, bal felébe Fiume címere került. A hivatkozott rendelet 11 §-a az állami nagycímer kérdését elnapolta.

A címerterv érdekessége, hogy számos magyarországi népcsoport címerét is tartalmazza, de külön említésre méltó, hogy 34–40. számú címerek közt olyan területek – például 36. Galícia, 37. Lemberg (ez utóbbi a vázlatban nincs feloldva) – címereit is tartalmazza, amelyek az Osztrák-Magyar Monarchia joghatósága alatt álltak, éppen ezért nem véletlen, hogy komolyan nem merült fel ennek a címertervnek a törvénybe iktatása. Sajnos a címerterv keletkezési idejét az iratanyag alapján nem tudjuk pontosabban meghatározni, vélhetőleg 1868 és 1895 (a szerző halála) közt keletkezhetett és napjainkban a történészek számára csak mint heraldikai kuriózum tarthat számot érdeklődésre.

Forrás:

http://mult-kor.hu/20100706_a_soha_nem_hasznalt_magyar_nagycimer_nyomaban